A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (negyedik tanács)

2025. január 16.*

„Előzetes döntéshozatal – Büntetőügyekben folytatott igazságügyi együttműködés – (EU) 2016/343 irányelv – A tárgyaláson való jelenlét joga – A 8. cikk (2) bekezdése – A terhelt távollétében hozott, bűnösséget megállapító vagy felmentő határozatot eredményező tárgyalás – Feltételek – A 8. cikk (4) bekezdése – A távollétében elítélt személynek a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségekről való tájékoztatására vonatkozó kötelezettség – 9. cikk – Új tárgyaláshoz vagy más olyan jogorvoslathoz való jog, amely lehetővé teszi az ügy érdemi részének új elbírálását, és amely az eredeti határozat hatályon kívül helyezéséhez vezethet – A 10. cikk (1) bekezdése – Hatékony jogorvoslathoz való jog – Nemzeti szabályozás, amely az új tárgyaláshoz való jog elismerését a büntetőeljárás újbóli megnyitása iránti kérelem igazságügyi hatósághoz történő előzetes benyújtásától teszi függővé, amely hatóság előtt a távollétében elítélt személynek személyesen kell megjelennie”

A C-400/23. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Sofiyski gradski sad (szófiai városi bíróság, Bulgária) a Bírósághoz 2023. június 29-én érkezett, 2023. június 29-i határozatával terjesztett elő a

VB

ellen,

a **Sofiyska gradska prokuratura**

részvételével folyamatban lévő büntetőeljárásban,

A BÍRÓSÁG (negyedik tanács),

tagjai: C. Lycourgos, a harmadik tanács elnöke, a negyedik tanács elnökeként eljárva (előadó), S. Rodin és O. Spineanu-Matei bírák,

főtanácsnok: J. Richard de la Tour,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

* Az eljárás nyelve: bolgár.

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– az Európai Bizottság képviseletében M. Wasmeier és I. Zaloguin, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2024. július 11-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a büntetőeljárás során az ártatlanság vélelme egyes vonatkozásainak és a tárgyaláson való jelenlét jogának megerősítéséről szóló, 2016. március 9-i (EU) 2016/343 európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2016. L 65., 1. o.) 8. cikke (4) bekezdésének, 9. cikkének és 10. cikke (1) bekezdésének értelmezésére irányul.

2 E kérelmet a VB ellen szabadságvesztés-büntetéssel büntetendő vétségnek minősülő cselekmények miatt indított büntetőeljárás keretében terjesztették elő.

Jogi háttér

Az uniós jog

A 2016/343 irányelv

3 A 2016/343 irányelv (9), (10), (12), (33), (39), (44), (47) és (48) preambulumbekezdése kimondja:

„(9) Ezen irányelv célja a büntetőeljárásban a tisztességes eljáráshoz való jog erősítése azáltal, hogy az ártatlanság vélelmének egyes vonatkozásaira és a tárgyaláson való jelenlét jogára vonatkozó közös minimumszabályokat rögzít.

(10) A gyanúsítottak és a vádlottak eljárási jogainak védelmét szolgáló közös minimumszabályok meghatározásával ez az irányelv a tagállamok egymás büntető igazságszolgáltatási rendszereibe vetett bizalmának megerősítését […] célozza.

[…]

(12) Ezt az irányelvet a büntetőeljárásokban gyanúsított vagy vádlott természetes személyekre kell alkalmazni. Ezt az irányelvet attól a pillanattól kezdve kell alkalmazni, hogy valamely személyt bűncselekmény vagy feltételezett bűncselekmény elkövetésével gyanúsítanak vagy vádolnak, tehát már az előtt is, hogy valamely tagállam illetékes hatóságai – hivatalos értesítés útján vagy más módon – az érintett személy tudomására hozták azt, hogy ő gyanúsított vagy vádlott. Ezt az irányelvet a büntetőeljárás minden szakaszában alkalmazni kell egészen azon határozat jogerőre emelkedéséig, amelyben véglegesen megállapítást nyer, hogy a gyanúsított vagy a vádlott elkövette-e a bűncselekményt. Azokra a jogi lépésekre és jogorvoslati lehetőségekre, amelyek csak az adott határozat jogerőre emelkedését követően állnak rendelkezésre – ideértve az Emberi Jogok Európai Bírósága előtti eljárásokat – ezen irányelv hatálya nem terjed ki.

[…]

(33) A tisztességes eljáráshoz való jog a demokratikus társadalom egyik alapelve. A gyanúsítottaknak vagy a vádlottaknak a tárgyaláson való jelenlétre vonatkozó joga ezen a jogon alapul, és azt az egész [Európai] Unióban biztosítani kell.

[…]

(39) Ha a tagállamok lehetővé teszik a tárgyalásnak a gyanúsítottak vagy a vádlottak távollétében történő megtartását, azonban az adott gyanúsított vagy vádlott távollétében történő határozathozatal feltételei nem teljesültek, mert a gyanúsított vagy a vádlott észszerű erőfeszítések megtétele ellenére sem volt fellelhető – például azért, mert elmenekült vagy megszökött –, lehetővé kell tenni, hogy ennek ellenére a gyanúsított vagy a vádlott távollétében határozatot hozzanak és az ilyen határozatot végrehajtsák. Ebben az esetben a tagállamoknak biztosítania kell azt, hogy a gyanúsítottakat vagy vádlottakat a határozatról való tájékoztatáskor, különösen elfogásukkor, tájékoztassák a határozat megtámadásának lehetőségéről és az új tárgyaláshoz való jogról, vagy valamely más jogorvoslatról is. Az ilyen tájékoztatást írásban kell megadni. A tájékoztatás szóban is megadható, ha a tájékoztatás megadásának tényét a nemzeti jog szerinti jegyzőkönyvezési eljárással összhangban rögzítik.

[…]

(44) Az uniós jog hatékony érvényesülésének elve megköveteli, hogy a tagállamok megfelelő és hatékony jogorvoslati lehetőségeket alakítsanak ki az uniós jog által az egyénekre ruházott jogok megsértése esetére. A tisztességes eljáráshoz való jog és a védelemhez való jog védelme céljából az ezen irányelvben foglalt bármely jog megsértése esetére rendelkezésre álló hatékony jogorvoslatnak a gyanúsítottat vagy a vádlottat a lehető legnagyobb mértékben ugyanolyan helyzetbe kell hoznia, mint amelyben akkor lenne, ha a jogsértés nem következett volna be.

[…]

(47) Ez az irányelv tiszteletben tartja [az Európai Unió Alapjogi Chartája (a továbbiakban: Charta)], valamint [az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában 1950. november 4-én aláírt európai egyezmény (kihirdette: az 1993. évi XXXI. törvény; a továbbiakban: EJEE)] által elismert alapvető jogokat és elveket, köztük […] a hatékony jogorvoslathoz és a tisztességes eljáráshoz való jogot […]. Figyelemmel kell lenni különösen az [EUSZ] 6. cikkére, amely szerint az Unió elismeri a Chartában foglalt jogokat, szabadságokat és elveket, és amely szerint az alapvető jogok, ahogyan azokat az EJEE biztosítja, továbbá ahogyan azok a tagállamok közös alkotmányos hagyományaiból következnek, az uniós jogrend általános elveit képezik.

(48) Mivel ezen irányelv minimumszabályokat határoz meg, a tagállamok kiterjeszthetik az ezen irányelvben meghatározott jogokat annak érdekében, hogy magasabb szintű védelmet nyújtsanak. A tagállamok által nyújtott védelem szintje sosem csökkenhet a Charta vagy az EJEE által biztosított, a Bíróság és az Emberi Jogok Európai Bírósága által értelmezett standardok alá.”

4 Ezen irányelv „Tárgy” című 1. cikke a következőképpen rendelkezik:

„Ez az irányelv az alábbiakra vonatkozó közös minimumszabályokat állapítja meg:

a) a büntetőeljárás során az ártatlanság vélelmének egyes vonatkozásai;

b) a büntetőeljárás során a tárgyaláson való jelenlét joga.”

5 Az említett irányelv „Hatály” című 2. cikke értelmében:

„Ezt az irányelvet azokra a természetes személyekre kell alkalmazni, akik büntetőeljárásban gyanúsítottak vagy vádlottak. Ezt az irányelvet a büntetőeljárás minden szakaszában alkalmazni kell, attól a pillanattól kezdve, amikor valamely személyt bűncselekmény vagy feltételezett bűncselekmény elkövetésével gyanúsítanak vagy vádolnak meg, azon határozat jogerőre emelkedéséig, amelyben véglegesen megállapítást nyer, hogy a gyanúsított vagy a vádlott elkövette-e az érintett bűncselekményt.”

6 Ezen irányelvnek „A tárgyaláson való jelenlét joga” című 8. cikke a következőket írja elő:

„(1) A tagállamok biztosítják, hogy a gyanúsítottaknak és a vádlottaknak joguk van a tárgyalásukon jelen lenni.

(2) A tagállamok rendelkezhetnek úgy, hogy az olyan tárgyalás, amelynek eredményeként határozat születhet a gyanúsított vagy a vádlott bűnösségéről vagy ártatlanságáról, az érintett személy távollétében is megtartható, feltéve, hogy:

a) a gyanúsítottat vagy a vádlottat kellő időben tájékoztatták a tárgyalásról és a meg nem jelenés következményeiről; vagy

b) a tárgyalásról értesített gyanúsítottat vagy vádlottat általa meghatalmazott vagy az állam által kirendelt védő képviseli.

(3) A (2) bekezdéssel összhangban meghozott határozat az érintett személlyel szemben végrehajtható.

(4) Ha a tagállamok lehetővé teszik a tárgyalásnak a gyanúsított vagy a vádlott távollétében történő megtartását, azonban az e cikk (2) bekezdésében meghatározott feltételeknek való megfelelés nem lehetséges, mivel a gyanúsított vagy a vádlott észszerű erőfeszítések megtétele ellenére sem volt fellelhető, a tagállamok rendelkezhetnek úgy, hogy a határozat ennek ellenére meghozható és végrehajtható. Ebben az esetben a tagállamok biztosítják, hogy a gyanúsítottat vagy a vádlottat a határozatról való tájékoztatáskor, különösen elfogásukkor, tájékoztassák a határozat megtámadásának lehetőségéről és az új tárgyaláshoz való jogról is, vagy valamely más jogorvoslatról, a 9. cikknek megfelelően [helyesen: a 9. cikk szerinti, új tárgyaláshoz vagy valamely más jogorvoslathoz való jogról].

[…]”

7 A 2016/ 343 irányelvnek „Az új tárgyaláshoz való jog” című 9. cikkének szövege a következő:

„A tagállamok biztosítják, hogy ha a gyanúsított vagy a vádlott nem volt jelen a saját tárgyalásán és a 8. cikk (2) bekezdésében meghatározott feltételek nem teljesültek, az érintett személynek joga van egy

új tárgyaláshoz, vagy más olyan jogorvoslathoz, amely lehetővé teszi az ügy érdemi részének új elbírálását, ideértve új bizonyíték megvizsgálását, és amely az eredeti határozat megváltoztatásához [helyesen: hatályon kívül helyezéséhez] vezethet. E tekintetben a tagállamok biztosítják, hogy az érintett gyanúsítottnak vagy vádlottnak jogában áll jelen lenni, ténylegesen részt venni, a nemzeti jog szerinti eljárásoknak megfelelően, továbbá a védelemhez való jogokat gyakorolni."

8 Ezen irányelv „Jogorvoslatok" című 10. cikkének (1) bekezdése kimondja:

„A tagállamok a gyanúsítottak és a vádlottak számára az ezen irányelv által biztosított jogaik megsértése esetére hatékony jogorvoslatot biztosítanak."

A 2002/584 kerethatározat

9 A 2009. február 26-i 2009/299/IB tanácsi kerethatározattal (HL 2009. L 81., 24. o.) módosított, az európai elfogatóparancsról és a tagállamok közötti átadási eljárásokról szóló, 2002. június 13-i 2002/584/IB tanácsi kerethatározat (HL 2002. L 190., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 6. kötet, 34. o.; a továbbiakban: 2002/584 kerethatározat) 4a. cikke szerint:

„(1) A végrehajtó igazságügyi hatóság abban az esetben is megtagadhatja a szabadságvesztés-büntetés vagy szabadságelvonással járó intézkedés végrehajtása céljából kibocsátott európai elfogatóparancs végrehajtását, ha az érintett személy személyesen nem volt jelen a határozat meghozatalát eredményező tárgyaláson, kivéve, ha az európai elfogatóparancs szerint a kibocsátó tagállam nemzeti jogában meghatározott további eljárási követelményekkel összhangban:

[…]

d) a határozatot nem kézbesítették személyesen az érintett személynek, de:
   i. az átadást követően haladéktalanul, személyesen kézbesíteni fogják neki, és kifejezetten tájékoztatni fogják őt a perújításhoz vagy fellebbezéshez való jogáról, amely eljárásban joga van részt venni, és amely lehetővé teszi az ügy újbóli érdemi vizsgálatát – beleértve az új bizonyítékokat –, és amely az eredeti határozat megváltoztatásához [helyesen: hatályon kívül helyezéséhez] vezethet;

   és
   ii. tájékoztatni fogják arról, hogy milyen határidőn belül kérhet perújítást vagy fellebbezhet, amint arra a vonatkozó európai elfogatóparancs utalást tartalmaz.

[…]

(3) Amennyiben a személyt az (1) bekezdés d) pontjában meghatározott feltételek szerint adják át, és perújítási kérelmet vagy fellebbezést nyújtott be, a perújítási vagy fellebbezési tárgyalásra váró személynek az ezen eljárások lezárásáig tartó fogva tartását rendszeresen, vagy az érintett személy kérelmére felül kell vizsgálni a kibocsátó tagállam jogával összhangban. E felülvizsgálatnak magában kell foglalnia különösen a szabadságelvonás felfüggesztésének vagy félbeszakításának a lehetőségét. A perújítási vagy fellebbezési eljárást az átadás után kellő időben kell megindítani."

A bolgár jog

10 A Nakazatelno-protsesualen kodeks (a büntetőeljárásról szóló törvénykönyv; a DV 2005. október 28-i 86. száma) alapeljárásra alkalmazandó változata (a továbbiakban: NPK) 15. cikkének (2) és (3) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„(2) A vádlottak és a büntetőeljárásban részt vevő más személyek számára biztosítani kell a jogaik és jogos érdekeik védelméhez szükséges valamennyi eljárási eszközt.

(3) A bíró, az ügyész és a nyomozó hatóságok tájékoztatják a (2) bekezdésben említett személyeket eljárási jogaikról, és biztosítják számukra azok gyakorlásának lehetőségét.”

11 Az NPK 423. cikkének (1)–(4) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„(1) A távollétében elítélt személy a büntetőjogi felelősséget megállapító jogerős határozatról való tudomásszerzéstől számított hat hónapon belül a [büntetőeljárás során való] távollétére hivatkozva kérheti a büntetőeljárás újbóli megnyitását. A kérelemnek helyt kell adni, kivéve ha az elítélt a vádpontoknak a nyomozás során történő közlését követően megszökött, és így a 247c. cikk (1) bekezdése szerinti eljárás nem volt lefolytatható, vagy az említett eljárás lefolytatását követően alapos ok nélkül nem jelent meg a tárgyaláson.

(2) Amennyiben a bíróság másként nem rendelkezik, a kérelem nem függeszti fel a büntetőjogi felelősséget megállapító határozat végrehajtását.

(3) A büntetőeljárás újbóli megnyitására irányuló eljárást meg kell szüntetni, ha a távollétében elítélt személy alapos ok nélkül nem jelenik meg.

(4) Amennyiben a távollétében elítélt személyt jogerős ítélet végrehajtásaként fogva tartják, és a bíróság a büntetőeljárást újból megnyitja, határozatában határoz a fogvatartási intézkedésről is.”

12 Az NPK 424. cikkének (1)–(2) bekezdése a következőket írja elő:

„(1) A büntetőeljárás 422. cikk (1) bekezdésének 5. pontján alapuló újbóli megnyitása iránti kérelmet az illetékes Apelativen sad [fellebbviteli bíróság, Bulgária] vizsgálja meg, amennyiben a 419. cikkben említett jogi aktust a Rayonen sad [kerületi bíróság, Bulgária] vagy a fellebbviteli bíróságként eljáró Okrazhen sad [regionális bíróság, Bulgária] fogadta el, az új ítéletek kivételével.

(2) Az (1) bekezdésben említett esetek kivételével a büntetőeljárás újbóli megnyitása iránti kérelmet a Varhoven kasatsionen sad (legfelsőbb semmítőszék) vizsgálja meg.”

13 Az NPK 425. cikkének (2) bekezdése értelmében:

„A 423. cikk (1) bekezdésében említett esetekben az eljárást újból meg kell nyitni, és az ügyet abba a szakaszba kell visszautalni, amelyben a terhelt távollétében való eljárást megkezdték.”

Az alapeljárások és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

14 VB-vel szemben büntetőeljárás indult Bulgáriában. Egyrészt azzal vádolják, hogy kábítószerek előállítása és forgalmazása, valamint fegyverek birtoklása céljából létrejött bűnszervezetben vett részt, másrészt pedig, hogy ő maga kábítószereket és fegyvereket birtokolt. E cselekmények szabadságvesztéssel büntetendő vétségnek minősülnek.

15 VB nem kapott hivatalos tájékoztatást a vele szemben felhozott vádakról. Ezenkívül sem a vádemelésről, sem a tárgyalás időpontjáról és helyéről, sem pedig a meg nem jelenése következményeiről nem tájékoztatták. Az illetékes nemzeti hatóságoknak ugyanis nem sikerült fellelniük VB-t, mivel a nyomozati szakaszban, a gyanúsítottak elfogására irányuló rendőrségi műveletet megelőzően megszökött. VB-t európai elfogatóparanccsal is körözték, azonban nem akadtak nyomára.

16 2022-ben a VB-vel szemben indult büntetőeljárásban eredetileg eljáró Spetsializiran nakazatelen sad (szakosított büntetőbíróság, Bulgária) előzetes döntéshozatal iránti kérelmeket terjesztett elő a 2016/343 irányelv 8. cikke (4) bekezdésének és 9. cikkének értelmezésére vonatkozóan. E kérelmek többek között arra a kérdésre vonatkoztak, hogy ez az irányelv arra kötelezi-e a nemzeti bíróságot, amely – anélkül, hogy az ezen irányelv 8. cikkének (2) bekezdésében foglalt feltételek teljesültek volna – a terheltet távollétében elítélte, hogy a büntetőjogi felelősséget megállapító határozatban kifejezetten megemlítse az új tárgyaláshoz való jogot.

17 A Bíróság a 2023. június 8-i VB (A távollétében elítélt személy tájékoztatása) ítéletében (C-430/22 és C-468/22, EU:C:2023:458; a továbbiakban: VB ítélet) nemleges választ adott erre a kérdésre.

18 A Sofiyski gradski sad (szófiai városi bíróság, Bulgária) szerint, amely a Spetsializiran nakazatelen sad (szakosított büntetőbíróság) megszűnése óta átvette az alapeljárásokat, és amely ennélfogva a kérdést előterjesztő bíróság, a VB ítéletet úgy is lehet értelmezni, hogy a bolgár szabályozás megfelel a 2016/343 irányelvnek, és hogy a terheltet az ezen irányelv 8. cikkének (2) bekezdésében előírt feltételek nem teljesülése ellenére a távollétében elítélő bírónak semmilyen erőfeszítést nem kell tennie annak érdekében, hogy az említett irányelv 8. cikke (4) bekezdésének második mondatában említett tájékoztatást közöljék e személlyel.

19 A VB ítélet ilyen értelmezése azonban nem nyilvánvaló. További pontosításokra van szüksége a 2016/343 irányelv hatályával kapcsolatban, annak tisztázása érdekében, hogy az ezen irányelv 8. cikke (4) bekezdésének második mondatában említett tájékoztatást mely időpontban kell közölni a távollétében elítélt személlyel.

20 A kérdést előterjesztő bíróság kifejti, hogy e pontosításokra szüksége van annak értékeléséhez, hogy folytathatja-e a terhelt távollétében az alapeljárásokat. Mivel bizonyos mértékben fennáll a valószínűsége annak, hogy VB-t elítélik, elengedhetetlenül meg kell győződnie arról, hogy az a tájékoztatás, amelyet VB ezt követően megkap a büntetőjogi felelősségét megállapító határozatra és eljárási jogaira vonatkozóan, elegendőnek minősül a 2016/343 irányelv által megállapított közös minimumszabályokra tekintettel.

21 E bíróság különösen arról kíván megbizonyosodni, hogy VB-t az esetleges elfogásakor nem csupán az elítélés tényéről, hanem a 2016/343 irányelv 8. cikke (4) bekezdésének második mondatában hivatkozott 9. cikkében előírt eljárási jogokról is tájékoztatják.

22 Mivel a 2016/343 irányelv e rendelkezései a 2022. május 19-i Spetsializirana prokuratura (Szökésben lévő vádlottal szembeni eljárás) ítélet (C-569/20, EU:C:2022:401) 28. pontjának megfelelően közvetlen hatállyal bírnak, és a bolgár bíróságok az NPK 15. cikkének (3) bekezdése értelmében kötelesek tájékoztatni a vádlottakat eljárási jogaikról, az említett bíróság azt kívánja megtudni, hogy milyen intézkedéseket hozhat vagy kell meghoznia az általa a terhelt távollétében hozott büntetőítéletet követően az ezen irányelv tiszteletben tartásának biztosítása érdekében.

23 E tekintetben a kérdést előterjesztő bíróság mindenekelőtt úgy véli, hogy a távollétében elítélt személynek teljeskörűen ismernie kell az elítélés indokait. A Bíróságnak tisztáznia kellene, hogy ez többek között azt jelenti-e, hogy a távollétében hozott határozat egészének másolatát át kell adni az érintettnek az elfogásakor.

24 Ami továbbá a távollétében elítélt személy eljárási jogait illeti, a kérdést előterjesztő bíróság a 2016/343 irányelv 8. cikke (4) bekezdésének második mondatában és 9. cikkében szereplő egyes kifejezések, különösen az „e határozat megtámadásának lehetősége”, az „új tárgyaláshoz való jog” és a „más jogorvoslat” kifejezések értelmezését kéri.

25 E tekintetben a kérdést előterjesztő bíróság hangsúlyozza, hogy Bulgáriában a terhelt távollétében hozott, büntetőjogi felelősséget megállapító határozat elleni fellebbezésre nyitva álló határidő tizenöt nap, és a büntetőjogi felelősséget megállapító határozat kihirdetésétől megszakítás nélkül fut, még akkor is, ha az érintett személy továbbra sem fellelhető. Következésképpen az NPK-nak a büntetőeljárás esetleges újbóli megnyitására vonatkozó 423. cikke a terhelt távollétében hozott büntetőítélettel szemben az ezen ítélet kihirdetését követő tizenhatodik napon történő jogerőre emelkedését követően rendelkezésre álló egyetlen jogorvoslati lehetőséget határozza meg.

26 Márpedig a bolgár jog nem írja elő, hogy a távollétében elítélt személyt tájékoztatni kell a büntetőeljárás újbóli megnyitásának e lehetőségéről.

27 A büntetőeljárás újbóli megnyitása iránti kérelmet egyébiránt csak a terhelt távollétében hozott határozat jogerőre emelkedését követően lehet benyújtani, és e kérelem elbírálására kizárólag a Varhoven kasatsionen sad (legfelsőbb semmítőszék) rendelkezik hatáskörrel, amelynek határozata ellen nincs helye fellebbezésnek. A kérdést előterjesztő bíróságnak kétségei vannak azzal kapcsolatban, hogy az ilyen eljárási szabályozás biztosítja-e a 2016/343 irányelv 8. cikke (4) bekezdésének második mondata és 9. cikke értelmében vett „új tárgyaláshoz vagy valamely más jogorvoslathoz való jog” tényleges érvényesülését.

28 Úgy tűnik továbbá, hogy e jog tényleges érvényesülését megváltoztatja az a kötelezettség, hogy a terheltnek – a büntetőeljárás újbóli megnyitása iránti kérelem további intézkedés nélküli elutasításának terhe mellett – meg kell jelenni az e kérelmet elbíráló bíróság előtt. A kérdést előterjesztő bíróság megjegyzi, hogy az ilyen követelmény nem szerepel az uniós jogalkotó által meghatározott közös minimumszabályok között, és az Emberi Jogok Európai Bíróságának az EJEE 6. cikkére vonatkozó ítélkezési gyakorlatára tekintettel összeegyeztethetetlen lehet a Charta 47. cikkében és a 2016/343 irányelv 10. cikkének (1) bekezdésében rögzített hatékony jogorvoslathoz való alapvető joggal.

29 A fent említett tényezők azzal a következménnyel járnak, hogy Bulgáriában a 2016/343 irányelv értelmében vett, „új tárgyaláshoz vagy más olyan jogorvoslathoz [való jogról], amely lehetővé teszi az ügy érdemi részének új elbírálását” nem adnak tájékoztatást, sőt azt el sem ismerik akkor,

amikor a távollétében elítélt személyt tájékoztatják az elítéléséről. Ezzel szemben e személy e jogát a Varhoven kasatsionen sad (legfelsőbb semmítőszék) előtt indított eljárás keretében érvényesítheti. Meg kell határozni, hogy az ilyen szabályozás összeegyeztethető-e az uniós joggal.

30 A kérdést előterjesztő bíróság egyébiránt attól tart, hogy a bolgár jogalkotó azáltal, hogy az új tárgyaláshoz való jogot a terhelt távollétében hozott határozat jogerőre emelkedését követő eljárás megindításához kötötte, olyan helyzetet teremtett, amelyben az új tárgyaláshoz való jog kívül esik a 2016/343 irányelv (12) preambulumbekezdésével összefüggésben értelmezett 2. cikkében meghatározott hatályán.

31 Ráadásul a bolgár eljárási szabályozás érintett részletszabályai e bíróság szerint azzal a kockázattal járnak, hogy VB átadását – amennyiben őt egy másik tagállamban találják meg és fogják el – lehetetlenné vagy rendkívül nehézzé teszik. A 2002/584 kerethatározat 4a. cikke (1) bekezdésének d) pontjából következik, hogy a végrehajtó igazságügyi hatóság nem tagadhatja meg az európai elfogatóparancs végrehajtását, ha ezen elfogatóparancs szerint az érintett személynek az átadását követően haladéktalanul kézbesíteni fogják a távollétében hozott határozatot, valamint tájékoztatni fogják őt a perújításhoz vagy fellebbezéshez való jogáról. Márpedig ezt a tájékoztatást a bolgár jog nem írja elő.

32 Az említett bíróság arra is választ vár, hogy milyen eljárási szabályok szerint határozhatja meg maga, hogy tiszteletben tartották-e a 2016/343 irányelv 8. cikkének (2) bekezdésében előírt feltételeket. A kérdést előterjesztő bíróság különösen azt kívánja megtudni, hogy mielőtt a terhelt távollétében meghozandó határozatában e kérdésben határozna, köteles-e meghallgatni a távol lévő személyt védő ügyvédet.

33 Végül, mivel ebben a szakaszban nem zárható ki, hogy VB-t felmentik, a kérdést előterjesztő bíróság azt kívánja megtudni, hogy a 2016/343 irányelvben foglalt szabályok ilyen esetben relevánsak-e. Ezen irányelv szövege e tekintetben nem egyértelmű, mivel a terhelt távollétében hozott „határozatra”, nem pedig kifejezetten a terhelt távollétében hozott bűnösséget megállapító határozatra utal. Az említett irányelv 8. cikkének bizonyos szakaszai, mint például a „bűnösség[et] vagy ártatlanság[ot megállapító] határozat” kifejezés azt sugallja, hogy minden határozatra vonatkozik, míg mások – mint például a „különösen elfogásukkor” kifejezés – arra engednek következtetni, hogy csak a terhelt távollétében hozott, büntetőjogi felelősséget megállapító határozatokra vonatkozik.

34 E körülmények között a Sofiyski gradski sad (szófiai városi bíróság) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) a) Úgy kell-e értelmezni [a 2016/343] irányelv 8. cikke (4) bekezdésének második mondatát, hogy azt a személyt, akit a távollétében anélkül ítéltek szabadságvesztés-büntetésre, hogy fennállna a (2) bekezdés szerinti esetek valamelyike, tájékoztatni kell a bűnösségét megállapító határozatról az e büntetés végrehajtása céljából történő elfogásakor?

b) Milyen tartalommal bír [a 2016/343] irányelv 8. cikke (4) bekezdésének második mondata szerinti »a határozatról való tájékoztatáskor« fordulat, és megköveteli-e az az említett határozat másolatának átadását?

c) Az 1) a) és b) kérdésre adandó nemleges válasz esetén: ellentétes-e [a 2016/343] irányelv 8. cikke (4) bekezdésének második mondatával, ha valamely nemzeti bíróság úgy dönt, hogy biztosítja e határozat másolatának átadását?

2) a) Összeegyeztethető-e [a 2016/343] irányelv 8. cikke (4) bekezdésének második mondatával az olyan nemzeti szabályozás, amely – arra az esetre, ha a terhelt távollétében vizsgálják a büntetőjogi vádakat, és a bűnösséget megállapító bírósági határozat születik anélkül, hogy fennállnának [a 2016/343] irányelv 8. cikkének (2) bekezdése szerinti feltételek – semmiféle részletszabályt nem ír elő a távollétében elítélt személynek a jelenlétében megtartandó új tárgyaláshoz való jogáról való tájékoztatásával kapcsolatban, különösen ha nem kerül sor ilyen tájékoztatásra a távollétében elítélt személy elfogásakor?

b) Jelentőséggel bír-e az a körülmény, hogy a nemzeti szabályozás – az NPK […] 423. cikke – úgy rendelkezik, hogy a távollétében elítélt személyt tájékoztatni kell az új tárgyaláshoz való jogáról, de csak azt követően, hogy e személy kérelmet nyújtott be a bűnösséget megállapító ítélet hatályon kívül helyezése és új tárgyalásnak a jelenlétében történő megtartása iránt, a tájékoztatására pedig az e kérelemre válaszul hozott bírósági határozat formájában kerül sor?

c) Nemleges válasz esetén: teljesülnek-e [a 2016/343] irányelv 8. cikke (4) bekezdésének második mondatában és 10. cikkének (1) bekezdésében foglalt követelmények, ha az a bíróság, amely a terhelt távollétében vizsgálja a büntetőjogi vádakat, és a bűnösséget megállapító határozatot hoz anélkül, hogy fennállna az irányelv 8. cikkének (2) bekezdése szerinti esetek valamelyike, a határozatában felhívja a figyelmet e személy új tárgyaláshoz vagy valamely más jogorvoslathoz való jogára, és arra kötelezi az elítélt személyt elfogó személyeket, hogy adják át e személynek az említett határozat másolatát?

d) Igenlő válasz esetén: ellentétes-e [a 2016/343] irányelv 8. cikke (4) bekezdésének második mondatával, ha az a bíróság, amely anélkül hoz a terheltet távollétében elítélő határozatot, hogy fennállna az irányelv 8. cikkének (2) bekezdése szerinti esetek valamelyike, úgy dönt, hogy a határozatában felhívja a figyelmet e személynek az [említett] irányelv 9. cikke szerinti új tárgyaláshoz vagy valamely más jogorvoslathoz való jogára, és arra kötelezi az elítélt személyt elfogó személyeket, hogy adják át e személynek az említett határozat másolatát?

3) Melyik az első és melyik az utolsó lehetséges időpont, amikor a bíróságnak határoznia kell arról, hogy a terhelt távollétében folytatott olyan büntetőeljárásról van-e szó, amely nem felel meg [a 2016/343] irányelv 8. cikkének (2) bekezdése szerinti feltételeknek, és intézkedéseket kell tennie az irányelv 8. cikke (4) bekezdésének második mondata szerinti tájékoztatás biztosítása érdekében?

4) Figyelembe kell-e venni a vádhatóság és a távol lévő terhelt védőjének álláspontját a harmadik kérdésben említett határozat meghozatalakor?

5) a) A rendes jogorvoslat benyújtásához való jogra vonatkozik-e [a 2016/343] irányelv 8. cikke (4) bekezdésének második mondatában szereplő »a határozat megtámadásának lehetőségéről« kifejezés, vagy a jogerős bírósági határozat megtámadására?

b) Milyen tartalommal kell bírnia [a 2016/343] irányelv 8. cikke (4) bekezdésének második mondata alapján »az új tárgyaláshoz való jogról, vagy valamely más jogorvoslatról, a 9. cikknek megfelelően [helyesen: a 9. cikk szerinti, új tárgyaláshoz vagy valamely más jogorvoslathoz való jogról« az olyan személy számára adandó tájékoztatásnak, akit anélkül ítéltek el távollétében, hogy fennálltak volna a (2) bekezdés szerinti feltételek: arra a jogra kell vonatkoznia, hogy ilyen jogorvoslatot vehet igénybe, ha megtámadja a távollétében történt elítélését, vagy arra a jogra, hogy ilyen kérelmet nyújthat be, minek körében e kérelem megalapozottságát később kell értékelni?

6) Milyen tartalommal bír [a 2016/343] irányelv 9. cikkének első mondatában szereplő »más olyan jogorvoslathoz, amely lehetővé teszi az ügy érdemi részének új elbírálását, ideértve új bizonyíték megvizsgálását, és amely az eredeti határozat megváltoztatásához [helyesen: hatályon kívül helyezéséhez] vezethet« szövegrész?

7) Összeegyeztethető-e [a 2016/343] irányelv 8. cikkének (4) bekezdésével és 9. cikkével az olyan nemzeti jogszabályi rendelkezés – az NPK 423. cikkének (3) bekezdése –, amely a távollétében elítélt személy személyes megjelenését elengedhetetlen feltételéül szabja annak, hogy megvizsgálják e személy új tárgyalás iránti kérelmét, és hogy annak helyt lehessen adni?

8) Alkalmazható-e felmentett személyekre [a 2016/343] irányelv 8. cikke (4) bekezdésének második mondata és 9. cikke?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első kérdés a) és b) pontjáról, a második kérdés a) és b) pontjáról, valamint a harmadik, ötödik, hatodik és hetedik kérdésről

35 Az első kérdés a) és b) pontjával, a második kérdés a) és b) pontjával, valamint a harmadik, ötödik, hatodik és hetedik kérdéssel, amelyeket célszerű együttesen vizsgálni, a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 2016/343 irányelv 8. cikke (4) bekezdésének az ezen irányelv 9. cikkével összefüggésben értelmezett második mondatát úgy kell-e értelmezni, hogy:

– azt a személyt, akit távollétében szabadságvesztés-büntetésre ítéltek, jóllehet az említett irányelv 8. cikkének (2) bekezdésében előírt feltételek nem teljesültek, a büntetés végrehajtása céljából történő elfogásakor tájékoztatni kell egyrészt a távollétében hozott határozatról, különösen a teljes határozat másolatának átadása útján, másrészt pedig a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségekről, és

– ugyanezen irányelvvel ellentétes az, ha a terhelt távollétében hozott határozattal szembeni fellebbezés benyújtására nyitva álló határidő lejártát követően az érintett rendelkezésére álló egyetlen jogorvoslati lehetőség az, hogy az elítélt az e határozatot meghozó bíróságtól eltérő bírósághoz fordul a büntetőeljárás újbóli megnyitása iránti kérelemmel, azzal a feltétellel, hogy e bíróság előtt megjelenik.

36 Emlékeztetni kell arra, hogy a 2016/343 irányelv célja az 1. cikkének megfelelően az, hogy közös minimumszabályokat állapítson meg a büntetőeljárás egyes vonatkozásaiban, köztük a „tárgyaláson való jelenlét jogára” vonatkozóan. Amint azt az irányelv (33) preambulumbekezdése kifejezetten megerősíti, ez a jog a tisztességes eljáráshoz való alapvető jog szerves részét képezi (2022. május 19-i Spetsializirana prokuratura [Szökésben lévő vádlottal szembeni eljárás] ítélet, C-569/20, EU:C:2022:401, 25. pont).

37 Az említett irányelv 8. cikkének (1) bekezdése arra kötelezi a tagállamokat, hogy biztosítsák e jog tiszteletben tartását. Mindazonáltal e cikk (2) és (4) bekezdése értelmében a tagállamok bizonyos feltételek mellett előírhatják a tárgyalásnak a terhelt távollétében történő megtartását (2022. május 19-i Spetsializirana prokuratura [Szökésben lévő vádlottal szembeni eljárás] ítélet, C-569/20, EU:C:2022:401, 26. pont).

38 E (2) és (4) bekezdés lényegében azt írja elő, hogy azokkal a gyanúsítottakkal és vádlottakkal szemben, akiket nem lehetett tájékoztatni a tárgyalásról, vagy akiket – bár tájékoztatták e tárgyalásról – nem tájékoztatták a meg nem jelenés következményeiről, és őket meghatalmazott ügyvéd sem képviseli, a távollétükben is hozható végrehajtható határozat, azonban az e határozatról való tájékoztatásukkor, „különösen elfogásukkor” szintén tájékoztatni kell őket az említett határozattal szemben rendelkezésükre álló valamennyi jogorvoslati lehetőségről.

39 A 2016/343 irányelv 8. cikke (4) bekezdésének második mondata értelmében azokat a személyeket, akikkel szemben távollétükben hoztak határozatot, annak ellenére, hogy az ezen irányelv 8. cikkének (2) bekezdésében előírt feltételek nem teljesültek, tájékoztatni kell „a határozat megtámadásának lehetőségéről és a 9. cikk szerinti, új tárgyaláshoz vagy valamely más jogorvoslathoz való jogról”.

40 E 8. cikk (4) bekezdése második mondatának hatályát e rendelkezés szövegére és szövegkörnyezetére, valamint azon szabályozás céljaira tekintettel kell értelmezni, amelynek az említett rendelkezés részét képezi (lásd ebben az értelemben: 2022. május 19-i Spetsializirana prokuratura [Szökésben lévő vádlottal szembeni eljárás] ítélet, C-569/20, EU:C:2022:401, 32. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

41 Ugyanezen rendelkezés szövegét illetően először is meg kell jegyezni, hogy a „különösen elfogásukkor” kifejezésből kitűnik, hogy bár nem zárható ki, hogy a távollétében szabadságvesztés-büntetésre ítélt személyt a büntetés végrehajtása céljából történő elfogása nélkül is tájékoztatni lehet erről az elítélésről, e személyt elfogása esetén az elfogás időpontjában tájékoztatni kell az említett elítélésről, ha ezt a tájékoztatást korábban nem közölték vele.

42 Másodszor, a 2016/343 irányelv 8. cikke (4) bekezdése második mondatának szövegéből az is kitűnik, hogy amennyiben az érintett személyt a távollétében vele szemben hozott büntetőítéletről tájékoztatják, az e rendelkezésben említett helyzetben, vagyis amikor a távollétében annak ellenére hoztak határozatot, hogy az ezen irányelv 8. cikkének (2) bekezdésében előírt feltételek nem teljesültek, szintén tájékoztatni kell „[e] határozat megtámadásának lehetőségéről és a 9. cikk szerinti, új tárgyaláshoz vagy valamely más jogorvoslathoz való jogról”.

43 E megfogalmazásból két egybehangzó iránymutatásra lehet következtetni. Egyrészt a terhelt távollétében hozott határozat megtámadásának lehetőségére való hivatkozás, amely az „új tárgyaláshoz vagy valamely más jogorvoslathoz való jogtól” elkülönülő és önálló eljárási elemként jelenik meg, azt jelzi, hogy a tagállamoknak lehetőségük van arra, hogy a 2016/343 irányelv 9. cikke szerinti, új tárgyalás tartását vagy más jogorvoslati lehetőség igénybevételét megelőző eljárást írjanak elő. Egy ilyen eljárás annak megállapítására irányulhat, hogy az ezen irányelv 8. cikkének (2) bekezdésében előírt feltételek nem teljesültek, és hogy következésképpen új tárgyalást kell tartani vagy „más jogorvoslatot” kell igénybe venni.

44 Másrészt az „új tárgyaláshoz vagy valamely más jogorvoslathoz való jog” tagmondatban szereplő „vagy” kötőszó használatából az következik, hogy a tagállamok választhatnak, hogy a büntetőeljárás újbóli megnyitását új tárgyalás tartása formájában írják elő, vagy „más olyan jogorvoslat” lehetőségét biztosítják, amelynek az említett irányelv 9. cikke értelmében az új tárgyalással egyenértékűnek kell lennie, mivel lehetővé kell tennie az ügy érdemi részének új elbírálását, ideértve új bizonyíték megvizsgálását, és lehetővé kell tennie, hogy az eredeti határozat hatályon kívül helyezéséhez vezessen (lásd ebben az értelemben: 2022. május 19-i Spetsializirana prokuratura [Szökésben lévő vádlottal szembeni eljárás] ítélet, C-569/20, EU:C:2022:401, 59. pont).

45 Harmadszor, a 2016/343 irányelv 8. cikke (4) bekezdése második mondatának szövegéből kitűnik, hogy az uniós jogalkotó nem pontosította, hogy milyen módon kell tájékoztatást adni az „új tárgyaláshoz vagy valamely más jogorvoslathoz való jogról” (VB ítélet, 27. pont). Konkrétabban, e rendelkezés nem írja elő, hogy ezt a tájékoztatást meg kell említeni a terhelt távollétében hozott határozatban. Az sem tűnik ki, hogy az e határozatot meghozó bíróság ezen irányelv értelmében köteles lenne az említett határozatban vagy az ahhoz csatolt végzésben pontosítani, hogy mely hatóságnak és milyen módon kell megadnia az említett tájékoztatást.

46 A 2016/343 irányelvvel tehát nem ellentétes, ha valamely tagállam olyan eljárási szabályozást vezet be, amely nem eredményezi automatikusan a büntetőeljárás újbóli megnyitását, hanem azt követeli meg, hogy a távollétében elítélt és az eljárás újbóli megnyitásában érdekelt személy kérelmet nyújtson be a távollétében hozott határozatot meghozó bíróságtól eltérő, másik bírósághoz annak érdekében, hogy e másik bíróság megvizsgálja, hogy teljesül-e az új tárgyaláshoz való jog feltétele, vagyis az, hogy az ezen irányelv 8. cikkének (2) bekezdésében előírt feltételek nem teljesültek. Az ilyen szabályozás összeegyeztethető az említett irányelvvel, amennyiben egyrészt az eljárás újbóli megnyitásának kérelmezésére irányuló eljárás ténylegesen lehetővé teszi új tárgyalás tartását minden olyan esetben, amikor a vizsgálatot követően megállapítást nyer, hogy az említett irányelv 8. cikkének (2) bekezdésében előírt feltételek nem teljesültek, másrészt pedig amennyiben a távollétében elítélt személyt, az elítéléséről való tájékoztatásakor ezen eljárásról is tájékoztatják.

47 A 2016/343 irányelv 8. cikke (4) bekezdése második mondatának szövegét elemző vizsgálat jelen ítélet 46. pontjában ismertetett eredményét megerősíti az e rendelkezést övező szövegkörnyezet.

48 E tekintetben meg kell jegyezni, hogy összeegyeztethetetlen lenne a 2002/584 kerethatározat 4a. cikkével az említett rendelkezés olyan értelmezése, amely szerint az új tárgyaláshoz való jogot szükségszerűen, további vizsgálat nélkül el kell ismerni a távollétében elítélt személy számára, amint tájékoztatták elítéléséről. Ez a cikk ugyanis az európai elfogatóparancs kibocsátása esetén funkcionális kapcsolatban áll a 2016/343 irányelv 8. cikke (4) bekezdésének második mondatával, tehát releváns kontextuális elemnek minősül annak értelmezése szempontjából. Márpedig a 2002/584 kerethatározat 4a. cikke (1) bekezdése d) pontjának ii. alpontja, valamint (3) bekezdése előírja a perújítás kérelmezésére irányuló eljárás bevezetésének lehetőségét. E lehetőséget így megfosztaná hatékony érvényesüléstől, ha a tagállamoknak el kellene ismerniük az új tárgyaláshoz való jogot, amint az érintett személyt tájékoztatták a távollétében hozott büntetőítéletről.

49 A 2016/343 irányelv 8. cikke (4) bekezdése második mondatának olyan értelmezése, amely szerint e rendelkezés az új tárgyaláshoz való jog azonnali elismerését követeli meg, végeredményben nem veszi kellőképpen figyelembe az említett rendelkezést övező minimális harmonizáció kontextusát. Mivel a 2016/343 irányelv csak minimális pontosításokat ad azon jogorvoslati lehetőségeket illetően, amelyeknek rendelkezésre kell állniuk abban az esetben, ha a határozatot a terhelt távollétében hozták anélkül, hogy az ezen irányelv 8. cikkének (2) bekezdésében előírt feltételek teljesültek volna, az eljárási autonómia elve alapján az egyes tagállamok belső jogrendjére tartozik e jogorvoslati lehetőségek meghatározása.

50 Ebből következik, hogy az uniós jog mérlegelési mozgásteret biztosít a tagállamok számára eljárási joguk kialakítása tekintetében, azzal a feltétellel azonban, hogy a nemzeti jogalkotó által megállapított eljárási szabályozás nem lehet kedvezőtlenebb az uniós jogrendből eredő jogok jogalanyok általi gyakorlása szempontjából, mint a nemzeti jogrendből eredő jogok gyakorlása tekintetében (az egyenértékűség elve), és nem teheti a gyakorlatban lehetetlenné vagy rendkívül

nehézzé az uniós jogrend által biztosított jogok gyakorlását (a tényleges érvényesülés elve) (lásd ebben az értelemben többek között: 2023. november 23-i Provident Polska ítélet, C-321/22, EU:C:2023:911, 61. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

51 A 2016/343 irányelv 8. cikke (4) bekezdése második mondatának szövegét elemző vizsgálat eredménye összeegyeztethető ezen irányelv céljával is.

52 E cél – amint azt az említett irányelv (9) és (10) preambulumbekezdése kimondja – a büntetőeljárásban a tisztességes eljáráshoz való jog megerősítésére irányul azáltal, hogy fokozza a tagállamok egymás büntető igazságszolgáltatási rendszereibe vetett bizalmát (2022. május 19-i Spetsializirana prokuratura [Szökésben lévő vádlottal szembeni eljárás] ítélet, C-569/20, EU:C:2022:401, 36. pont).

53 Márpedig a 2016/343 irányelv 8. cikke (4) bekezdése második mondatának olyan értelmezése, amely szerint e rendelkezéssel nem ellentétes az olyan eljárási szabályozás, amely nem azt írja elő, hogy a távollétében elítélt személyt az elítéléséről való tudomásszerzéskor tájékoztatni kell az új tárgyaláshoz való jogról, hanem azt, hogy e személyt tájékoztatni kell arról a lehetőségről, hogy új tárgyalást kérhet egy olyan bíróság előtt, amely megvizsgálja, hogy az új tárgyalás tartására vonatkozó feltétel teljesül-e, vagyis hogy a 2016/343 irányelv 8. cikkének (2) bekezdésében előírt feltételek nem teljesültek, hozzájárulhat a tisztességes eljáráshoz való jog megerősítésére irányuló célkitűzés megvalósításához, feltéve hogy ez az eljárási szabályozás megfelel a jelen ítélet 46. pontjában említett feltételeknek, vagyis konkrétabban, ha szükségszerűen új tárgyalás tartásához vezet, amennyiben az ezen 8. cikk (2) bekezdésében előírt feltételek nem teljesültek, anélkül hogy az új tárgyalás iránti kérelem elbírálására hatáskörrel rendelkező bíróság az utóbbi rendelkezésben előírtaktól eltérő kritériumok alapján megtagadhatná az új tárgyalás tartását.

54 A jelen ügyben a kérdést előterjesztő bíróság feladata annak értékelése, hogy a fenti pontosításokra tekintettel a bolgár jogalkotó által bevezetett eljárási szabályozás összeegyeztethető-e a 2016/343 irányelvvel. Mindemellett a Bíróság hasznos iránymutatással szolgálhat ezen értékeléshez (lásd analógia útján: 2022. május 5-i BV ítélet, C-570/20, EU:C:2022:348, 44. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

55 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemben szereplő információk alapján úgy tűnik, hogy az alapügyben szóban forgóhoz hasonló esetekben a bolgár szabályozás a Varhoven kasatsionen sadot (legfelsőbb semmítőszék) kizárólagos hatáskörrel ruházza fel a büntetőeljárás újbóli megnyitása iránti kérelmek elbírálására, mivel e kérelmek lényegében perújítási kérelmeknek minősülnek. E tagállamban a távollétükben elítélt személyek a távollétükben hozott határozatról való tudomásszerzéstől számított hat hónapon belül nyújthatnak be ilyen kérelmet, amely határidő meghaladja az ilyen határozat elleni fellebbezés benyújtására nyitva álló határidőt.

56 E tekintetben mindenekelőtt pontosítani kell, hogy ha a büntetőeljárás újbóli megnyitása iránti kérelem nyomán új tárgyalást tartanak, kizárólag az ezen új tárgyalás eredményeként hozott határozat minősül – amint jogerőre emelkedett – az annak megállapítására irányuló jogerős határozatnak, hogy a gyanúsított vagy a vádlott a 2016/343 irányelv (12) preambulumbekezdésével összefüggésben értelmezett 2. cikke értelmében elkövette-e a bűncselekményt. Ebből következik, hogy a bolgár jogban előírthoz hasonló, a büntetőeljárás újbóli megnyitására irányuló eljárás a büntetőeljárás azon szakaszai közé tartozik, amelyekre ezen irányelv alkalmazandó.

57 A jelen ítélet 46. és 50. pontjából továbbá az következik, hogy a büntetőeljárás újbóli megnyitására irányuló ilyen eljárás bevezetése, amely önmagában nem foglal magában új tárgyalást, de ilyen tárgyaláshoz vezethet, nem ütközik a 2016/343 irányelvbe, feltéve hogy ez az újbóli megnyitásra irányuló eljárás megfelel a tényleges érvényesülés elvéből eredő valamennyi követelménynek, ugyanakkor tiszteletben tartja az egyenértékűség elvét.

58 Az egyenértékűség elvét illetően – a kérdést előterjesztő bíróság által elvégzendő vizsgálat függvényében – úgy tűnik, hogy az NPK 423. cikkében előírt, a büntetőeljárás újbóli megnyitása iránti kérelem elbírálására irányuló eljárás valamennyi, távollétében elítélt személy számára azonos feltételek mellett elérhető. Ilyen körülmények között megállapítható, hogy az egyenértékűség elvét tiszteletben tartják.

59 Ami a tényleges érvényesülés elvét illeti, először is biztosítani kell, hogy a büntetőeljárás újbóli megnyitására irányuló eljárás az új tárgyaláshoz való jog elismeréséhez vezessen minden olyan esetben, amikor az ezen irányelv 8. cikkének (2) bekezdésében előírt feltételek nem teljesültek. A távollétében elítélt személy ugyanis csak akkor foszthető meg az új tárgyaláshoz való jogától, ha teljesülnek az említett irányelv 8. cikkének (2) bekezdésében meghatározott feltételek (lásd ebben az értelemben: 2022. május 19-i Spetsializirana prokuratura [Szökésben lévő vádlottal szembeni eljárás] ítélet, C-569/20, EU:C:2022:401, 31. pont).

60 Márpedig, amint az a C-644/23. sz. Stangalov ügyben a mai napon kihirdetett ítélet 44. pontjából kitűnik, a kérdést előterjesztő bíróság által elvégzendő vizsgálatra is figyelemmel úgy tűnik, hogy a bolgár jogalkotó által bevezetett, a büntetőeljárás újbóli megnyitására irányuló eljárás nem nyújt ilyen garanciát.

61 A tényleges érvényesülés elvének tiszteletben tartása érdekében a kérdést előterjesztő bíróság feladata másodszor annak vizsgálata, hogy a bolgár eljárásjog biztosítja-e, hogy a távollétében elítélt személy az elítélésről való tájékoztatásakor vagy azt követően haladéktalanul megkapja a távollétében hozott határozat egészének másolatát és az eljárási jogaira, ideértve a büntetőeljárás újbóli megnyitása iránti kérelem benyújtásának lehetőségére, valamint az arra vonatkozó tájékoztatást, hogy mely bíróság előtt és milyen határidőn belül kell e kérelmet előterjeszteni.

62 Márpedig az előzetes döntéshozatal iránti kérelemben a kérdést előterjesztő bíróság megjegyzi, hogy a bolgár jog nem tartalmaz olyan rendelkezést, amely kifejezetten előírná, hogy ilyen tájékoztatást kell adni a távollétükben elítélt személyek részére.

63 Harmadszor, minden új tárgyalás iránti kérelemre vonatkozó eljárást úgy kell kialakítani, hogy lehetővé tegye e kérelem gyors elbírálását, hogy a lehető leghamarabb megállapítható legyen, hogy a terhelt távollétében tartott tárgyalásra a 2016/343 irányelv 8. cikkének (2) bekezdésében előírt feltételek teljesülése nélkül került-e sor. Amint ugyanis ezen irányelv 8. cikkének (4) bekezdéséből és 9. cikkéből kitűnik, maga az új tárgyaláshoz való jog fennállása attól a megállapítástól függ, hogy e feltételek nem teljesültek. Ha valamely tagállam olyan eljárási szabályozást vezet be, amely szerint – abban az időpontban, amikor az érintett személyt tájékoztatják a vele szemben távollétében hozott büntetőítéletről – még nem kerül megállapításra az, hogy ezt az ítéletet az említett feltételek teljesülése nélkül hozták-e meg, e tagállam feladata, a tényleges érvényesülés elve megsértésének terhe mellett, annak biztosítása, hogy e vizsgálatra röviddel az új tárgyalás iránti kérelem benyújtását követően sor kerüljön.

64 A gyorsaság követelménye annál is inkább jelentőséggel bír, mivel a 2016/343 irányelv 8. cikkének (4) bekezdése – az irányelv (39) preambulumbekezdéséhez hasonlóan – azt írja elő, hogy a terhelt távollétében, az ezen irányelv 8. cikkének (2) bekezdésében előírt feltételek teljesülése nélkül hozott határozatok végrehajthatók. A terhelt távollétében kiszabott büntetések végrehajthatóságára tekintettel, az új tárgyalás iránti kérelmek hatékony érvényesülésének megőrzése érdekében szükséges, hogy e kérelmek elbírálását a kérelmező fogva tartásának szükségességére vonatkozó értékelés kísérje, amely felülvizsgálati kötelezettséget egyébként a 2002/584 kerethatározat 4a. cikkének (3) bekezdése is megemlíti.

65 A jelen ügyben úgy tűnik, hogy az NPK 423. cikkének (2) és (4) bekezdése ilyen vizsgálatot ír elő, amelynek eredménye azonban csak a büntetőeljárás újbóli megnyitásáról szóló határozatban szerepel. A nemzeti eljárásjog ilyen kialakítása keretében a tényleges érvényesülés elvének tiszteletben tartása szempontjából elengedhetetlen, hogy az újbóli megnyitás iránti kérelemre vonatkozó határozatot a lehető leghamarabb hozzák meg.

66 Negyedszer, a tényleges érvényesülés elve megköveteli, hogy az érintett személy személyesen vagy ügyvédjén keresztül kifejthesse véleményét abban a kérdésben, hogy a távollétében tartott tárgyalásra annak ellenére került-e sor, hogy a 2016/343 irányelv 8. cikkének (2) bekezdésében előírt feltételek nem teljesültek. Amint azt a főtanácsnok az indítványának 44–47. pontjában megjegyezte, mind a vádhatóság, mind a védelem által megfogalmazott észrevételek meghatározó befolyást gyakorolhatnak e kérdés értékelésére, és így döntő jelentőségűek lehetnek az új tárgyalás kérelmezésére irányuló eljárás kimenetele szempontjából. Következésképpen, ha a távollétében elítélt személynek nincs lehetősége arra, hogy e tekintetben előterjessze észrevételeit, sérül a tisztességes eljáráshoz való alapvető jog, és ezáltal az új tárgyalás kérelmezésére irányuló eljárás tényleges érvényesülése, amelynek célja éppen ezen alapvető jog tiszteletben tartásának biztosítása.

67 Mindemellett, amint arra a főtanácsnok az indítványának 60–62. pontjában rámutatott, a távollétében elítélt személy e lehetősége, hogy előterjessze észrevételeit annak értékelése keretében, hogy a 2016/343 irányelv 8. cikkének (2) bekezdésében előírt feltételek teljesültek-e, vagy sem, nem értelmezhető úgy, mint amely az érintett azon kötelezettségét vonja maga után, hogy személyesen jelenjen meg az e kérelmet vizsgáló bíróság előtt.

68 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy – amint az a jelen ítélet 41. pontjában szerepel – nem zárható ki, hogy a távollétében elítélt személy anélkül szerzett tudomást erről az elítélésről, hogy elfogták volna. Ilyen körülmények között az érintett azon kötelezettsége, hogy személyesen jelenjen meg azon bíróság előtt, amelyhez új tárgyalás iránti kérelmet nyújtott be, azt eredményezi, amint azt az Emberi Jogok Európai Bírósága megállapította, amelynek ítélkezési gyakorlatát a 2016/343 irányelv (47) és (48) preambulumbekezdéséből következően figyelembe kell venni (lásd ebben az értelemben: 2024. július 4-i FP és társai [Tárgyalás videokonferencia útján] ítélet, C-760/22, EU:C:2024:574, 22–24. pont), hogy arra kötelez egy, még szabadlábon lévő személyt, hogy az új tárgyaláshoz való jogának gyakorlása érdekében börtönbe vonuljon, ami összeegyeztethetetlen lenne a tisztességes eljáráshoz való alapvető joggal (EJEB, 1999. december 14., Khalfaoui kontra Franciaország, CE:ECHR:1999:1214JUD003479197, 49. §; EJEB, 2001. február 13., Krombach kontra Franciaország, CE:ECHR:2001:0213JUD002973196, 87. §).

69 Márpedig az előzetes döntéshozatal iránti kérelem szerint az NPK 423. cikkének (3) bekezdéséből az következik, hogy abban az esetben, ha az érintett nem jelent meg személyesen a Varhoven kasatsionen sad (legfelsőbb semmítőszék) előtt, a büntetőeljárás újbóli megnyitása iránt előterjesztett kérelmét további intézkedés nélkül elutasítják, kivéve, ha a személyes megjelenés

elmulasztását „alapos ok” igazolja. Meg kell állapítani, hogy a személyes megjelenésre vonatkozó ilyen kötelezettség rendkívül nehézzé teheti a 2016/343 irányelv 8. cikkének (4) bekezdésében említett „a 9. cikk szerinti, új tárgyaláshoz vagy valamely más jogorvoslathoz való jog” gyakorlását.

70 Végül az NPK 423. cikkének a 2016/343 irányelvvel való, a tényleges érvényesülés elvéből eredő különböző követelmények szempontjából vett összeegyeztethetőségének vizsgálatát követően a kérdést előterjesztő bíróság, valamint bármely más, hatáskörrel rendelkező nemzeti bíróság feladata, hogy amennyiben e tekintetben megerősítést nyer a nemzeti szabályozás elégtelensége, végeredményben értékelje, hogy mindazonáltal értelmezhető-e ez a szabályozás, különösen pedig az NPK 423. cikke oly módon, amely lehetővé teszi e követelmények tiszteletben tartását.

71 Így a nemzeti bíróságok feladata – amint az a C-644/23. sz. Stangalov ügyben a mai napon kihirdetett ítélet 45. pontjában kifejtésre került – annak vizsgálata, hogy az NPK 423. cikkének (1) bekezdése értelmezhető-e úgy, hogy az új tárgyaláshoz való jog e rendelkezésben előírt kizárása kizárólag azokra az esetekre korlátozódjon, amelyekben a 2016/343 irányelv 8. cikkének (2) bekezdésében előírt valamennyi feltétel teljesül.

72 Szintén e nemzeti bíróságok feladata annak vizsgálata, hogy a bolgár eljárásjog olyan rendelkezéseit, mint az NPK 15. cikkét, a konkrétabb rendelkezésekkel összefüggésben lehet-e az annak megállapítását lehetővé tévő módon értelmezni, hogy e jogból feltétlenül az következik, hogy a távollétükben elítélt személyeket a távollétükben hozott büntetőítéletről való tájékoztatásukkor vagy azt követően haladéktalanul tájékoztatni kell eljárási jogaikról, különösen pedig a büntetőeljárás újbóli megnyitása iránti kérelem benyújtásának lehetőségéről.

73 Az említett nemzeti bíróságok egyébiránt megvizsgálhatják, hogy az NPK 423. cikkének (3) bekezdésében előírt, az „alapos ok” fennállására vonatkozó kivételt lehet-e úgy értelmezni, hogy az lehetővé teszi annak biztosítását, hogy a büntetőeljárás újbóli megnyitása iránti kérelmeket megvizsgálják, ha a kérelmező személyesen nem jelenik meg, hanem ügyvéd útján képviselteti magát.

74 Amennyiben a bolgár szabályozásnak az uniós jog követelményeivel összhangban álló értelmezése nem lehetséges, e nemzeti bíróságok kötelesek mellőzni minden, a 2016/343 irányelv közvetlen hatállyal bíró 8. cikke (4) bekezdésének második mondatával és 9. cikkével ellentétes nemzeti rendelkezés alkalmazását (2022. május 19-i Spetsializirana prokuratura [Szökésben lévő vádlottal szembeni eljárás] ítélet, C-569/20, EU:C:2022:401, 28. pont), anélkül hogy előzetesen kérelmezniük kellene vagy meg kellene várniuk az ezen irányelvvel összeegyeztethetetlen jogszabályi rendelkezés megsemmisítését (lásd analógia útján: 2021. október 21-i ZX [A vádirat hiányosságainak megszüntetése] ítélet, C-282/20, EU:C:2021:874, 40. és 41. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

75 A fentiek összességére tekintettel az első kérdés a) és b) pontjára, a második kérdés a) és b) pontjára, valamint a harmadik, ötödik, hatodik és hetedik kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2016/343 irányelv 8. cikke (4) bekezdésének a 9. cikkével összefüggésben értelmezett második mondatát

a következőképpen kell értelmezni:

– e rendelkezésekkel nem ellentétes az – abban a helyzetben, amikor az érintettet távollétében szabadságvesztés-büntetésre ítélik, noha az ezen irányelv 8. cikkének (2) bekezdésében előírt feltételek nem teljesültek –, hogy a terhelt távollétében hozott határozattal szembeni

fellebbezés benyújtására nyitva álló határidő lejártát követően az egyetlen rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőség az új tárgyalás tartására irányuló kérelem benyújtása az e határozatot meghozó bíróságtól eltérő bírósághoz, feltéve hogy ez az eljárás megfelel az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés elvének. Ez utóbbi feltétel többek között megköveteli, hogy az új tárgyalás kérelmezésére irányuló eljárás ténylegesen lehetővé tegye új tárgyalás tartását minden olyan esetben, amikor a vizsgálatot követően megállapítást nyer, hogy az említett irányelv 8. cikkének (2) bekezdésében előírt feltételek nem teljesültek. Ezzel szemben ez utóbbi feltétel nem teljesül, ha az új tárgyalás kérelmezőjét arra kötelezik, hogy – kérelmének további intézkedés nélküli elutasításának terhe mellett – személyesen jelenjen meg a hatáskörrel rendelkező bíróság előtt;

– e 8. cikk (4) bekezdésének a 9. cikkel összefüggésben értelmezett második mondata megköveteli, hogy egy olyan tagállamban, amelynek szabályozása az új tárgyalás kérelmezésére irányuló ilyen eljárásról rendelkezik, a távollétében elítélt személy az elítélésről való tájékoztatásakor vagy azt követően haladéktalanul megkapja a távollétében hozott határozat egészének másolatát, valamint közérthető nyelven tájékoztatást kapjon egyrészt arról, hogy joga van új tárgyaláshoz, ha az ugyanezen irányelv 8. cikkének (2) bekezdésében előírt feltételek nem teljesültek, másrészt pedig az új tárgyalás kérelmezését lehetővé tévő eljárásról.

Az első kérdés c) pontjáról

76 Az első kérdés a) és b) pontjára, a második kérdés a) és b) pontjára, valamint a harmadik, ötödik, hatodik és hetedik kérdésre adott válaszra tekintettel az első kérdés c) pontjára nem kell válaszolni, mivel azt a kérdést előterjesztő bíróság csak arra az esetre teszi fel, ha az első kérdés a) és b) pontjára nemleges választ kell adni.

Az második kérdés c) és d) pontjáról, valamint a negyedik kérdésről

77 A második kérdés c) és d) pontjával a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 2016/343 irányelv 8. cikke (4) bekezdésének a 9. cikkével és 10. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben értelmezett második mondatát úgy kell-e értelmezni, hogy az ezen irányelv által előírt követelményeket tiszteletben tartják, ha a terhelt távollétében eljáró bíróság maga vizsgálja meg, hogy teljesülnek-e az említett irányelv 8. cikkének (2) bekezdésében előírt feltételek, és adott esetben a terhelt távollétében hozott határozatban – amely egészének másolatát át kell adni az érintettnek az elfogásakor – kifejti, hogy ez utóbbit megilleti az új tárgyaláshoz való jog.

78 Negyedik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság ezenkívül lényegében arra vár választ, hogy egy olyan szabályozás keretében, amelyben a terhelt távollétében tartott tárgyalást lefolytató bíróság vizsgálja meg, hogy teljesülnek-e a 2016/343 irányelv 8. cikkének (2) bekezdésében előírt feltételek, szükséges-e ezzel kapcsolatban meghallgatni mind a vádhatóságot, mind pedig az – ebben az esetben távol lévő – terhelt védőjét.

79 Márpedig, amint az az előzetes döntéshozatal iránti kérelemből kitűnik, Bulgáriában nincs ilyen eljárási szabályozás hatályban, mivel e tagállam jogalkotója olyan szabályozást vezetett be, amelyben a Varhoven kasatsionen sad (legfelsőbb semmítőszék) kizárólagos hatáskörrel rendelkezik az új tárgyalás iránti kérelmek elbírálására, és ennek keretében annak vizsgálatára, hogy teljesülnek-e a 2016/343 irányelv 8. cikkének (2) bekezdésében előírt feltételek. A kérdést

előterjesztő bíróság pontosítja, hogy ezen eljárási szabályozás jellemzői miatt, és azon meggyőződése ellenére, hogy e feltételek a jelen ügyben nem teljesültek, nem feladata, hogy e tekintetben állást foglaljon.

80 Amint az egyébiránt az első kérdés a) és b) pontjára, a második kérdés a) és b) pontjára, valamint a harmadik, ötödik, hatodik és hetedik kérdésre adott válaszból következik, a 2016/343 irányelvvel nem ellentétes az olyan eljárási szabályozás, amely nem a terhelt távollétében tartott tárgyalást lefolytató bíróság, hanem egy másik bíróság számára biztosítja az annak vizsgálatára vonatkozó hatáskört, hogy az ezen irányelv 8. cikkének (2) bekezdésében előírt feltételek teljesültek-e.

81 Mindemellett, amint az szintén e válaszból következik, elengedhetetlen, hogy az ilyen szabályozás ne sértse sem az egyenértékűség elvét, sem pedig a tényleges érvényesülés elvét.

82 A jelen ítélet 60., 62. és 69. pontjából kitűnik, hogy a Bulgáriában hatályban lévő eljárási szabályozás sértheti a tényleges érvényesülés elvét, és ebből következően összeegyeztethetetlen lehet az uniós joggal. A kérdést előterjesztő bíróság ennélfogva olyan helyzettel találhatja szemben magát, amelyben az érintett nemzeti szabályozás nem biztosítja a 2016/343 irányelv közvetlen hatállyal bíró 8. cikke (4) bekezdésének második mondata és 9. cikke értelmében vett „új tárgyaláshoz vagy valamely más jogorvoslathoz való jog” tiszteletben tartását (2022. május 19-i Spetsializirana prokuratura [Szökésben lévő vádlottal szembeni eljárás] ítélet, C-569/20, EU:C:2022:401, 28. pont).

83 A jelen ítélet 74. pontjában felidézett ítélkezési gyakorlatnak megfelelően, amennyiben a bolgár jogszabályoknak az uniós jog követelményeivel összhangban álló értelmezése nem lehetséges, a kérdést előterjesztő bíróság köteles mellőzni minden, a 2016/343 irányelv 8. cikke (4) bekezdésének második mondatában és 9. cikkében foglalt rendelkezésekkel ellentétes nemzeti rendelkezés alkalmazását, anélkül hogy előzetesen kérnie kellene vagy meg kellene várnia az ezen irányelvvel összeegyeztethetetlen jogszabályi rendelkezés megsemmisítését.

84 E körülmények között választ kell adni az együttesen vizsgálandó második kérdés c) és d) pontjára, valamint a negyedik kérdésre, mivel az azokra adandó válasz adott esetben meghatározó lehet az alap-büntetőeljárások további menete szempontjából.

85 Bár a 2016/343 irányelvet nem lehet úgy értelmezni, hogy az arra kötelezi a terhelt távollétében határozatot hozó bíróságot, hogy határozatában foglaljon állást az új tárgyaláshoz való jogról (VB ítélet, 31. pont), az irányelv a végrehajtását illetően széles mérlegelési mozgásteret hagy a tagállamok számára, és ezért úgy sem értelmezhető, hogy megtiltja e bíróság számára, hogy a terhelt távollétében tartott tárgyalás során megvizsgálja, hogy az ezen irányelv 8. cikkének (2) bekezdésében előírt feltételek teljesültek-e, és amennyiben e feltételek nem teljesültek, határozatában jelezze, hogy az érintett személyt megilleti az új tárgyalás tartásához való jog.

86 Mivel – amint az a jelen ítélet 66. pontjában kifejtésre került – mind a vádhatóság, mind a védelem által megfogalmazott észrevételek meghatározó befolyást gyakorolhatnak annak értékelésére, hogy teljesültek-e a 2016/343 irányelv 8. cikkének (2) bekezdésében előírt feltételek, a vádlott távollétében tartott tárgyalást lefolytató bíróságnak az e tekintetben végzett vizsgálat keretében meg kell hallgatnia az – ebben az esetben távol lévő – érintettet képviselő ügyvédet.

87 A fentiekre tekintettel a második kérdés c) és d) pontjára, valamint a negyedik kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2016/343 irányelv 8. cikke (4) bekezdésének a 9. cikkel és 10. cikk (1) bekezdésével összefüggésben értelmezett második mondatát úgy kell értelmezni, hogy az ezen

irányelv által előírt követelményeket tiszteletben tartják, ha a terhelt távollétében eljáró bíróság maga értékeli, a vádhatóság és a védelem e tárgyban történő meghallgatását követően, hogy teljesülnek-e az említett irányelv 8. cikkének (2) bekezdésében előírt feltételek, és nemleges válasz esetén a terhelt távollétében hozott határozatban – amely egészének másolatát át kell adni az érintett személynek az e határozatról való tájékoztatásakor vagy azt követően haladéktalanul – kifejti, hogy az érintettet megilleti az új tárgyalás tartásához való jog.

A nyolcadik kérdésről

88 Nyolcadik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 2016/343 irányelv 8. cikke (4) bekezdésének második mondatát és 9. cikkét úgy kell-e értelmezni, hogy azok nemcsak a terhelt távollétében történő elítélésére, hanem a terhelt távollétében történő felmentésére is alkalmazandók.

89 E bíróság szerint ugyanis nem zárható ki, hogy VB-t felmentik. Az említett bíróság ezért a VB távollétében tartott tárgyalás folytatása és a VB bűnösségének vagy ártatlanságának megállapítása előtt azt kívánja megtudni, hogy a tisztességes eljáráshoz való jog megfelelő védelemben részesül-e a terhelt távollétében történő felmentése esetén.

90 E tekintetben meg kell jegyezni, amint azt a főtanácsnok az indítványának 33. és 34. pontjában tette, hogy a tisztességes eljáráshoz való jog, amelynek a tárgyaláson való jelenlét joga elengedhetetlen eleme, minden olyan büntetőeljárásban érvényesül, amely a vádlott ártatlanságát vagy bűnösségét megállapító határozathoz vezethet. A 2016/343 irányelv (47) és (48) preambulumbekezdésére tekintettel, amelyekből az következik, hogy ezen irányelv értelmezése során figyelembe kell venni az Emberi Jogok Európai Bíróságának az EJEE 6. cikkére vonatkozó ítélkezési gyakorlatát, a nyolcadik kérdésre adandó válaszhoz e bíróság azon ítélkezési gyakorlatára kell támaszkodni, amely szerint a vádlottnak alapvető joga, hogy minden körülmények között jelen legyen a tárgyaláson, még akkor is, ha az számára kedvező eredménnyel zárul (EJEB, 2005. december 15., Vanyan kontra Oroszország, CE:ECHR:2005:1215JUD005320399, 20–25. és 67. §).

91 A tárgyaláson való jelenlét jogának e széles hatályát egyébként maga a 2016/343 irányelv 8. cikke (2) bekezdésének szövege is kiemeli, amely „a gyanúsított vagy a vádlott bűnösség[ét] vagy ártatlanság[át megállapító határozatot]” említi.

92 A 2016/343 irányelv 8. cikke (2) bekezdésének szövegéből arra lehet következtetni, hogy az ezen irányelv 8. cikkének (4) bekezdésében és 9. cikkében szereplő „határozat” kifejezés a büntetőeljárásban hozott, a vádlott bűnösségére vagy ártatlanságára vonatkozó bármely határozatra utal.

93 Az említett irányelv 8. cikke (4) bekezdésének és 9. cikkének hatálya ugyanis nem választható el az ugyanezen irányelv 8. cikke (2) bekezdésének hatályától, mivel éppen az e 8. cikk (2) bekezdésében előírt feltételek teljesülésének hiánya képezi az említett 8. cikk (4) bekezdésében és az említett 9. cikkben meghatározott „új tárgyaláshoz vagy valamely más jogorvoslathoz való jog” alapját.

94 Ezt az értelmezést nem teszi kérdésessé az, hogy a 2016/343 irányelv 8. cikkének (4) bekezdésében szerepel az „elfogásukkor” kifejezés. E kifejezést ugyanis a „különösen” kifejezés kíséri, amelyből az következik, hogy az elfogás nem az egyetlen eset, amelyre e rendelkezés utal.

95 Ennélfogva a nyolcadik kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2016/343 irányelv 8. cikke (4) bekezdésének második mondatát és 9. cikkét úgy kell értelmezni, hogy azok nemcsak a terhelt távollétében történő elítélésére, hanem a terhelt távollétében történő felmentésére is alkalmazandók.

A költségekről

96 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (negyedik tanács) a következőképpen határozott:

1) A büntetőeljárás során az ártatlanság vélelme egyes vonatkozásainak és a tárgyaláson való jelenlét jogának megerősítéséről szóló, 2016. március 9-i (EU) 2016/343 európai parlamenti és tanácsi irányelv 8. cikke (4) bekezdésének a 9. cikkével összefüggésben értelmezett második mondatát

a következőképpen kell értelmezni:

– **e rendelkezésekkel nem ellentétes az – abban a helyzetben, amikor az érintettet távollétében szabadságvesztés-büntetésre ítélik, noha az ezen irányelv 8. cikkének (2) bekezdésében előírt feltételek nem teljesültek –, hogy a terhelt távollétében hozott határozattal szembeni fellebbezés benyújtására nyitva álló határidő lejártát követően az egyetlen rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőség az új tárgyalás tartására irányuló kérelem benyújtása az e határozatot meghozó bíróságtól eltérő bírósághoz, feltéve hogy ez az eljárás megfelel az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés elvének. Ez utóbbi feltétel többek között megköveteli, hogy az új tárgyalás kérelmezésére irányuló eljárás ténylegesen lehetővé tegye új tárgyalás tartását minden olyan esetben, amikor a vizsgálatot követően megállapítást nyer, hogy az említett irányelv 8. cikkének (2) bekezdésében előírt feltételek nem teljesültek. Ezzel szemben ez utóbbi feltétel nem teljesül, ha az új tárgyalás kérelmezőjét arra kötelezik, hogy – kérelmének további intézkedés nélküli elutasításának terhe mellett – személyesen jelenjen meg a hatáskörrel rendelkező bíróság előtt;**

– **e 8. cikk (4) bekezdésének a 9. cikkel összefüggésben értelmezett második mondata megköveteli, hogy egy olyan tagállamban, amelynek szabályozása az új tárgyalás kérelmezésére irányuló ilyen eljárásról rendelkezik, a távollétében elítélt személy az elítélésről való tájékoztatásakor vagy azt követően haladéktalanul megkapja a távollétében hozott határozat egészének másolatát, valamint közérthető nyelven tájékoztatást egyrészt arról, hogy joga van új tárgyaláshoz, ha az ugyanezen irányelv 8. cikkének (2) bekezdésében előírt feltételek nem teljesültek, másrészt pedig az új tárgyalás kérelmezését lehetővé tévő eljárásról.**

2) A 2016/343 irányelv 8. cikke (4) bekezdésének a 9. cikkel és 10. cikk (1) bekezdésével összefüggésben értelmezett második mondatát

a következőképpen kell értelmezni:

az ezen irányelv által előírt követelményeket tiszteletben tartják, ha a terhelt távollétében eljáró bíróság maga értékeli, a vádhatóság és a védelem e tárgyban történő meghallgatását követően, hogy teljesülnek-e az említett irányelv 8. cikkének (2) bekezdésében előírt feltételek, és nemleges válasz esetén a terhelt távollétében hozott határozatban – amely egészének másolatát át kell adni az érintett személynek az e határozatról való tájékoztatásakor vagy azt követően haladéktalanul – kifejti, hogy az érintettet megilleti az új tárgyalás tartásához való jog.

3) A 2016/343 irányelv 8. cikke (4) bekezdésének második mondatát és 9. cikkét

a következőképpen kell értelmezni:

azok nemcsak a terhelt távollétében történő elítélésére, hanem a terhelt távollétében történő felmentésére is alkalmazandók.

Aláírások